

Slovenski Dom.

Napredno kmetsko glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: tristopna petit-vrsta 20 vin., vsa stran 60 K, pol strani 30 K, četrt strani 15 K, osminka strani 8 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo „Slovenskega Doma“ v Ljubljani, Knafljeva ulica št. 5. I. nadst. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo upravitelstvu „Slov. Doma“ v Ljubljani.

„Slovenec“ koplje grob Slovenstvu.

Glasilo kranjskih klerikalcev je pokazalo že pri raznih prilikah, da mu je narodna ideja zoperna, ker je ljubezen po razlagi rimskih »učenjakov« greh. Saj je celo visoki slovenski dostojanstvenik, ki je slovel za rodoljuba, zapisal: »Ako pa tudi slovenščina umrje, naj živi naša sveta vera rimsko - katoliška, kajti v nebesih ne bomo govorili ne po slovensko, ne po nemško, ampak po angelsko.« Tega načela se drže tudi danes brezdomovinski klerikalci. Naj vzame vrag slovenščino in Slovence, da žive le Marijine družbe, ki skrbijo za ugled in mošnjo duhovnikom. Zato je tem ljudem že davno trn v peti Družba sv. Cirila in Metoda, ki rešuje že 25 let slovensko mladino iz tujčevih krempljev. Družba ima zaslugo, da prodira čimdalje bolj v vse sloje slovenskega ljudstva narodna misel in z njo tudi spoznavanje, kako potrebna nam je obramba s pomočjo naše vseslovenske šolske družbe. V tem oziru ima prvenstvo naše dobrosrčno ljudstvo na Dolenjskem, kjer je zanimanje za družbo splošno pri obeh političnih strankah. To pa ni prav nekaterim duhovnikom — so sicer med njimi častne izjeme. To so namreč tisti redki duhovniki, ki so v prvi vrsti narodni, potem šele rimski. Taki duhovniki so ne le člani in podporniki družbe, temuč celo predsedniki (na Goriškem 2, na Kranjskem 1, na Štajerskem 1). Ostali duhovniki pa so bili že iz začetka ljubosumni na družbo, ker je odvrnila marsikatero kronico, da se ni stekla v bisago. O tem bi znal marsikaj govoriti bivši zaslužni prvomestnik duhovskega stanu. Neki rodoljubni duhovnik na Gorenjskem je lani izjavil: »Duhovniki niso nikoli kaj prida prispevali za družbo, tudi takrat ne, ko so jo imeli popolnoma v rokah. Razpor jim je dobrodošel, da lahko sedaj svojo skopost opravičujejo.« In res niso redni dohodki v onih časih nobeno leto prekoračili 40.000 kron. Mladi rodoljubi so uvideli, da s ta-

kimi dohodki se nam ne bo mogoče uspešno braniti proti Nemcem in Italijanom, ki zberejo vsako leto milijon. Zato so želeli sodelovati pri tem plemenitem delu. Ker jim niso hoteli prostovoljno pripustiti nekaj svojih kandidatov v glavni odbor na veliki skupščini v Bohinjski Bistrici leta 1907. Zaslužnih starih delavcev niso marali odriniti. Toda na ukaz rdečega sodišča v Ljubljani so se odborniki duhovskega stanu začeli polagoma sami umikati, za kar niso imeli nikakega povoda od strani posvetnih sodbornikov, ki so se vedli pri sejah in vseh javnih nastopih korektno le na vseslovenskem programu. Kakor rečeno, gotovim krogom je bila velika skupščina v Bohinjski Bistrici že davno zaželjena in dobrodošla povod. Začeli so kričati, da je bila to zadnja velika skupščina, da je bila v Bohinjski Bistrici družba pokopana. Toda pokazalo se je ravno nasprotno. Preosnovani odbor se je lotil s podvojeno silo našega obrambnega dela. Že tisto leto so dosegli dohodki do tedaj nepoznano vsoto 85.000 K, prihodnje leto so narasli že na 136.000 K, lanski dohodki bodo znašali po sklenjenih računih najmanj 180.000 K, a letos, ko praznuje družba 25letnico, bodo storile gotovo vse podružnice podvojeno svojo narodno dolžnost, vsi pravi narodni Slovenci bodo tekmovali, da dosežejo dohodki vsaj 200.000 K. In ti uspehi vkljub nasprotovanju zaslepljenih brezdomovincev so rodili blede zavist in izdajalsko maščevalnost. »Slovenec« se je zadnji ponedeljek povzpela do nezasišane hudobije, da je napovedal družbi vojsko na nož, da je proglasil njeno delovanje za protinarodno in za strup slovenskemu ljudstvu. S to hudobijo si je odvrnil »Slovenec« od svoje stranke vse poštene Slovence, ki se zavedajo svoje slovenske narodnosti ter imajo srce za rodne brate. In kdor nima v srcu teh čustev, ni več po božji podobi ustvarjeni človek, temuč topa žival. »Na prag s ciril - metodarijo!« kliče besnež v »Slovenec«. S tem klicem poziva »Slovenec« družbo, naj vrže čez prag iz svojih

šol šolske sestre, katehete, katekizme in molitvenike. Družba vzdržuje danes 32 razredov ljudskih šol in 20 otroških vrtcev. V vseh teh zavodih se poučuje na versko - narodni podlagi, ker je to program družbe. V vseh šolah poučujejo deloma od družbe plačani katehetje. Družba razpošlje vsako leto v obmejne kraje na tisoče molitvenikov, katekizmov in drugih nabožnih knjig. Vse to je protinarodno in strup na slovensko ljudstvo! Gorje pohujševalcem, slovensko ljudstvo jih bo sodilo in obsodilo kot grobokope zatirane domovine. Skrbeti se mora, da izve sleherni Slovenec za ta divji izbruh tistega katoliškega časopisa, ki mu je poslal škof Bonaventura za novo leto blagoslov. Blagoslovil je narodno izdajalstvo, a slovensko ljudstvo noče biti izdajalec, zato bo obrnilo hrbet vsem društvom, organizacijam in časopisom izdajalske stranke ter se z ljubeznijo oklenilo Družbe sv. Cirila in Metoda, ki deluje na verski in narodni podlagi za rešitev Slovenstva in naše nedolžne mladine.

Vsak Slovenec, vsaka Slovenka pristopi takoj prostovoljno k najbližji podružnici ter s tem pokaži, da si ne pustimo teptati svojih narodnih svetinj! Vsi zavedni Slovenci pa pokažimo z večjim ali manjšim zneskom zadoščenje svoji kruto žaljeni, ljubljani nam družbi. To bo najplemenitejše maščevanje, ki bo zaskelelo brezdomovinsko drhal.

Bela krajina v deželnem zboru.

Minulo je »zgodovinsko« zasedanje deželnega zbora in »Slovenec« poje slavo možem, ki so šli v »boj« za kmeta in njegova blagor in dosegel je že toliko, da vsi klerikalni poslanci že mislijo, da so oni edino poklicani, da rešijo kmeta iz teškega položaja, v katerem se nahaja. Toda Belokranjci, poglejmo nekoliko to »delo« za kmeta! Dan za dnevom smo z nekim strahom jemali časopise v roke in v naglici

smo pregledali poročila o delovanju deželnega zbora, kajti vedno smo pričakovali, da se oglasi kateri izmed naših poslancev in pove v obraz vladi in drugim o žalostnih razmerah našega kraja — saj so nam toliko obljubovali ob času volitev. Toda, kako smo se varali! Razven nekaterih resolucij radi belokranjske železnice in radi ceste od Suhora do Metlike niti besede ni bilo slišati o Beli Krajini od klerikalnih poslancev. Kmetje, to smo zaslužili za to, ker smo spravili na stolec deželnega glavarja Franceta Šukljeta! Le pogledjmo nekoliko proračun bolj natanko in tu vidimo, kake vsote so določene za različna podjetja, od katerih ne bomo imeli mi niti najmanjšega dobička, ampak samo gotove klerikalne osebe. Kakšne vsote so namenjene različnim samostanom, ki živijo v izobilju in bi lahko brez deželne podpore opravljali človekoljubna dela. In da je tako, ni čudno, saj morajo vendar najprej nasititi one, ki jim pomagajo vernega kmeta držati v njih krempeljih in potem šele pride kmet na vrsto.

To smo mi čutili najbolj. Kje so one obljube, s katerimi so prihajali ob času volitev k nam, kje je bil sedaj oni Matjašič, ki tako samooblastno stopa po belokranjskih tleh, kakor da je že vsak kmet njemu podložen? No da, saj oni Matjašič ki sliši doma le ime »gospod«, zleze v Ljubljani pred gospodom Šusteršičem gotovo pod klop in tam samo kaj godrnja o nekih vodovodih, o cestah itd., ki jih obljublja v Beli Krajini. Gosp. Lampe, kje so one ceste, ki ste jih obljubljali pri svojem potovanju po Beli Krajini, dr. Krek, kje so oni zlati gradovi, ki ste jih stavili kmetom pri Treh Farah? Kmetje, sedanje deželnozborsko zasedanje vam je jasno dokazalo, koliko imamo še verjeti klerikalnim poslancem in pa gospodom v farovžih. V času, ko je beda v našem kraju vsak dan večja, ko nimamo niti vode, niti poštenih cest, niti sredstev za povzdigo gospodarstva, imajo klerikalci za nas samo obljube in nič drugega. Ako pride sedaj še k vam Matjašič, ali Lampe, ali Krek, povejte jim to v obraz in pokažite jim hrbet. Združimo se v močno armado, pomagajmo drug drugemu, zakaj le v tem je naša rešitev za časa klerikalne vlade — od župnišč ne pričakujmo nič, tam nimajo za nas kruha, to smo videli sedaj. In še nekaj, kar nas mora zanimati! V preteklem zasedanju so odrekli klerikalni poslanci podporo naši »Družbi sv. Cirila in Metoda«, ki nam je v Beli Krajini v kratkem času zgradila več šol ter nas tako rešila požrešnih Kočevarjev in pa rešila tudi uboge otročiče, da jim ni treba sedaj v zimi in mrazu hoditi po celo uro v šolo, kjer so se večkrat prehladili in zboleli. Toda, ako so ji oni odrekli podporo, tembolj se je pa oklenimo sedaj mi in podpirajmo jo z vsemi močmi, saj skrbi za naše otroke.

„Vse samo mi in mi sami.“

(Dopis dolenjskega kmeta.)

Ko sem čital pretečene dni v »Slovenecu« članek z zgornjim naslovom, tedaj sem si mislil: »Kadar prične bolnik blesti, tedaj že vemo, da se mu bliža zadnja ura. Navadno takemu ni več pomoči«. In nakako v takem položaju si mislim naše klerikalce pri čitanju tega članka. V svoji neizmerni bahavosti vsled gospodstva v deželi, ki ga je pa dosegla le z brezprimerno gonjo in agitacijo v cerkvi ter s korupcijo, in maščevanjaželnost nad svojimi nasprotniki, je prišla klerikalna stranka tako daleč, da že ne more imeti več svoje pičle pameti v oblasti in niti ne ve več, kaj dela. In po tem soditi, je res podobna neozdravljivemu bolniku.

Ker pa se klerikalci vedno sklicujejo na nas kmete, češ, ti so in bodo vedno naši, hočem kot priprošt kmet, ki pa sem mnogo prepotoval med slovenskimi kmeti ter opazoval razmere, v naslednjem nekoliko orisati stanje, kakršno je v resnici dandanes med kmeti v političnem oziru.

Bili so časi, ko smo kmeti mirno in v slogi živeli med seboj. Ljubili smo svoj rod, svojo zemljo ter vse svoje bližnje prav po Kristusovem reku. A prišli so ljudje, ki jim ni ugajalo naše mirno življenje ter so skušali na ta ali oni nepošten način zavladati nad nami. In to so bili klerikalci, predvsem duhovniki s svojim škofom na čelu. Vero so vzeli v zakup v svoje umazane strankarske namene, pokazali so se kot posebni branilci in označevalci boga. Mislim pa, da bog teh svojih služabnikov ne more biti vesel, ker so mu več škodovali kakor pa koristili. Kdor ni hotel ubogati in delati vse točno po komandi iz farovža, ta je bil proglašen za brezverca, liberalca, in temu so napovedali boj do uničenja. In kmetje, naši miroljubni kmetje? Ni se hotel naš kmet upirati, da ne bi nastali prepiri in sovražstvo v fari, bal se je boga in hudiča, s katerim ga je duhovnik neprestano strašil. In sledil je povelju svojega župnika. — Tudi šol so se polastili klerikalci. Kjer se je učencem pripovedovalo kaj več o življenju in resnici, tista šola ni bila za klerikalce prava. In zasejali so nezaupanje med kmete do naprednega učitelja, češ, on bo otroke pohujšal. In tako je bil itak vsak šolski uspeh nemogoč in ljudje so bili vedno bolj nepoučeni. Tavalji so v temi, edini zvezdi sta jim bila bog in nebеса.

Vsak neklerikalen časopis so duhovniki skušali v fari uničiti, kajti vedeli so dobro, da z izobrazbo izgineva tudi njih gospodstvo. Dobro vedo, da takoj, kakor hitro se bo izobrazil naš kmet, so tla klerikalizmu, ki evete le med neizobraženimi ljudmi, spodkopana. Na Gorenjskem mi je neki župnik rekel ponosno: »Nobeden izmed mojih faranov še ni prestopil mej svoje ožje domovine in zato pa delam z

njimi, kar hočem«. In res ta fara je ena najbolj klerikalnih na Gornjskem. Iz tega se jasno vidi, na kaki podlagi delujejo naši klerikalci. — Ko pa so čutili klerikalci, da si močje vendar ne dajo vedno oči mazati, in se ovijati okrog prsta, tedaj so se lotili žensk, torej bitij, ki delujejo vse le bolj s čustvi in njih mišljenje je bolj počasno. Te so si torej na vse mogoče načine skušali pridobiti; zagrozili so jim s hudičem, obljubovali boga; celo z intimnejšim občevanjem so skušali duhovniki pridobiti zase ženske. In v precejšni meri so dosegli svoje uspehe. Pri tem jim je deveta briga, ako so s tem svojim ravnanjem s kruto roko posegli v sveto rodbinsko življenje in pregnali mir iz družine. Namen posvečuje sredstva! — Potem so si skušali pridobiti kmete z ustanavljanjem raznih društev in konsumov, ki so z njimi obljubovali članom vse mogoče dobrote. Seveda neizkušen kmet jim je sedel na limance in dandanes marsikje zdihuje mož za svojimi trdo prisluženimi novci, ki jih je izgubil ob polomu tega ali onega klerikalnega konsuma.

Po teh nelepah potih so dosegli klerikalci gospodstvo v Kranjski deželi. A kako pa je dandanes s kmeti? Ali se dajo še terorizirati iz farovža ter uživati le klerikalno enostransko, v njih namene prikrojeno kulturo? Kakor bolnik, ki je ležal dolgo časa v nezvesti ter ni vedel, kaj se godi z njim, a se je končno prebudil, se mi zde naši kmetje. Spali smo dolgo časa, uspavani od klerikalcev, a počasi prihaja tudi za nas trenutek vstajenja. Oči se nam odpirajo, ko vidimo dela naših duhovnov, naših klerikalnih vodij. Vidimo, da duhovnik ne mara nič za nebеса na drugem svetu; on hoče imeti že tu na zemlji nebеса in te si hoče pridobiti na naš račun. Nam pa, ki se nahajamo vedno v težavnejšem položaju, obljubuje posmrtna nebеса in nas s temi tolaži. Da nam to seveda nič ne pomaga, je umevno. Spoznali smo, da rabimo za boljše zemeljsko življenje potrebne izobrazbe, ki edina nam more odpomoči v našem položaju. In ravno to kulturo so nam duhovniki prepovedali, svarili nas pred izobrazbo. A te hočemo tudi mi kmetje in dosegli jo bomo preko duhovnikov. Hočemo dobiti vpogled v svet, da bomo vedeli, kako se drugod godi, da se bomo po drugih učili za boljše življenje. Saj dobro vemo, da vse sili v Ameriko, kjer duhovniki nimajo nikakega vpliva in je cerkev ločena od države, in da na Špansko ne more iti nihče, čeravno vladajo tam duhovniki in jezuitje. Šolam se mora dati največja prostost pouka, da se bodo naši otroci učili še kaj več kakor pa samo za cerkev. In tudi naše žene se gibljejo, če tudi počasi. Saj tudi one uvidevajo, da je zvestoba in ljubezen v zakonu pogoj za procvit in blagostanje družine. In v to naj ne pride tuja roka! Mi vidimo tudi, da se ravno duhovniki najmanj rav-

najo po božjih naukih. Če vzamemo le največjo Kristovo zapoved: »Ljubi svojega bližnjega«, pa moramo obsoditi naše duhovnike. Saj so ravno oni največkrat v fari vzrok hudim preprirom in sovraštvo, ki ga zasejejo s svojo politiko. Dalje vidimo delovanje naših deželni in državnih poslancev. Vedno hujši davki se nalagajo in živila se dražijo. In pri tem pravijo naši poslanci, da delujejo za kmeta. Mislim pa, da za ogromno večino slovenskih kmetov to delovanje ne more imeti koristi, ker na svojih bornih posestvih ne pridelamo niti za nujni živež, ampak smo navezani na kupovanje. Nam ni s tem torej čisto nič pomagano, ako moremo prodati par volov, prašiča in par mernikov kakega poljskega pridelka malo dražje, ko pa moramo za to izdati toliko več za druge, pri gospodarstvu neobhodno potrebne stvari, kakor sol, žveplenke, ki se bodo podražile, sladkor, pivo itd. S tem svojim delovanjem za »agrarce« pomagajo naši klerikalni poslanci le večjim posestnikom, predvsem veleposestnikom, ki pridelajo na svojih obširnih posestvih mnogo za prodajo. In teh je pri nas bolj malo. Vidimo torej, da v tej točki nam klerikalci ne koristijo. Dalje opazujemo tudi protinarodno delovanje naših klerikalcev. Vsak kmet ve že dandanes, kaj je za Slovence družba sv. Cirila in Metoda. Saj smo po večini vsi očetje in čutimo, kako bi nam bilo hudo, ako bi se morala učiti naša deca v tujem jeziku. Smilijo se nam posebno v tem oziru naši mili obmejni bratje. In za nje si steka ravno imenovana družba največ zaslug, ko omogočuje, da se vzgojujejo od nasprotnika ugroženi otroci v milem maternem jeziku in tudi v verskem duhu. Zato pošten kmet ne more odobravati nastopa in napadov klerikalcev na družbo sv. Cirila in Metoda, ampak jo mora tudi po svojih močeh podpirati.

In podpiramo jo, zlasti mi Dolenjci, kjer se čimdalje bolj širi število njenih podružnic. Tukaj se jasno vidi, da naš kmet ni več v tako obilnem številu v taboru klerikalcev.

In mi kmetje vse to vidimo, vse to čutimo. Vleče nas neodoljiva sila proč od klerikalcev, od ljudi, ki, sodeč jih po njih delovanju, nimajo pravega smisla za nas kmete. Mi hočemo naprej, hočemo se združiti v narodnem in naprednem duhu, le treba ljudi, ki bi nas zadosti poučili in bi nam bili pravi voditelji. V prvi vrsti so poklicani tu učitelji, ti nositelji prave izobrazbe, kolikor jih še ni postalo klerikalno-strankarskih. Učitelji bi morali iti med nas kmete in nas poučiti o tem in onem, in mi bi šli za njimi proč od klerikalcev. Združiti se nam je treba, da bomo skupno se borili za svoj obstanek in za napredovanje; vsaka večja vas naj bi imela svoje gospodarsko, kulturno in politično narodno-napredno društvo, ki bi

naj bilo torišče delovanja med kmeti in kmalu bomo lahko rekli: »Klerikalci so bili, a ni jih več!«

I. L.

DOPISI.

Iz Škocjana na Dolenjskem. Najprej vam povem gosp. urednik, da ni bil še nikoli noben časopis pri nas tako razširjen, kakor preljubljeni nam »Slovenski Dom«. Zato naj prinese iz našega kraja veselo vest o lepi narodni zavednosti in dobrotljivosti naših ljudi. Na Svečnico, dne 2. t. m. smo si namreč ustanovili **podružnico Družbe sv. Cirila in Metoda**. Ustanovni občni zbor se je vršil v gostilni gospoda Zupeta. Veliko zanimanje za novo podružnico se je pokazalo v izredno lepi udeležbi. Mladi in stari, pristaši obeh političnih strank tekmujejo med seboj za blage namene, saj je vsem znano, da družba ni politična, temuč dela za rešitev vseh naših bratov na mejah. O teh blagih in nepristranskih namenih družbe nam je govoril na shodu potovalni učitelj gosp. Ante Beg iz Ljubljane, dočim je gosp. P. Strel iz Mokronoga v plamtečih besedah pozdravil novo posestrimo v imenu mokronoške podružnice. Ljudstvo je pazno poslušalo oba precej dolga govora. V novi odbor so bili izvoljeni sledeči: gosp. Peter Durjava, predsednik; ga. Marija Žagarjeva, predsednica; gosp. Ivan Benedičič, tajnik; ga. Marija Andrejčičeva, namestnica; gđ. Franjica Čerova, blagajničarka; gosp. Josip Komljanec, blagajnik. Ostali odborniki so: g. Pavel Zupet, g. Janez Komljanec, ga. Marija Zalogarjeva, g. Anton Činkule, g. Ivan Demšar (Šmarjeta) in gđ. Lojzika Zupetova. Pregledovalca računov sta gosp. Janez Oberč in ga. Marija Durjava. Delegati za glavno skupščino gg.: P. Durjava, Al. Pungerič in Ivan Benedičič. Velikega pomena za razvoj nove podružnice sta posebno odseka, in sicer so bili izvoljeni v veselilni odsek g. Fr. Jerič, načelnik; g. Jože Orešnik in gđ. Rezika Čudovanova; v agitacijski odsek pa gosp. Fr. Resnik, načelnik, ga. Marija Benedičeva in gđ. Franjica Čerova. Nova podružnica šteje že sedaj nad 70 letnikov, za kar gre hvala marljivi agitaciji g. Marije Benedičičeve, gđ. Čerove in gg. Iv. Benedičiča, Fr. Resnika in Fr. Jeriča. Marsikatera hiša je dala 2—4 člane. Uprav ganljivo je bilo, kako so se celo pridne učenke prostovoljno prijavljale s svojimi prihranki. Upam, da se ne varam, ako trdim, da obeta naša podružnica postati res vzorna med dolenjskimi podružnicami. Dobro volje nam ne manjka. Po zborovanju je priredila ravno tam nova podružnica lepo veselico, ki jo je otvorila učenka Pavlica Zupetova

va z deklamacijo Gregorčičevega »Naš narodni dom«. Mlada umetnica je izpolnila svojo nalogo s toliko popolnostjo in tako čustveno, da so se marsikmu orosile oči. Sveto razpoloženje je še povišal zbor domačih pevcev, ki je ubrano in ganljivo zapel znano Praprotnikovo »Moj dom«. Potem so nastopili domači diletantje ter res mojstrsko predstavljali veseloigro »Raztresenec«. Vlogo majorja je igral g. Fr. Resnik tako dobro, kakor da bi mu bilo igranje poklic. Nad vse neprisiljenonaravna je bila v vlogi majorjeve hčerke gđ. učiteljica Franjica Čerova, ki je imela istotako dobrega tovariša v stotnikovem sinu (g. Golob). Da je bil gosp. nadučitelj Iv. Benedičič na svojem mestu kot stotnik, pač ni treba posebej omenjati, saj je bil omenjeni gospod duša celi prireditvi in režiser igri. Hvaležno občinstvo je igralce občudovalo ter se iz srca nasmejalo. Posebno bučen smeh pa je izvabljala nato sledeča enodejanka »Privikrat pri fotografu«. Že sama maska gosp. Fr. Jeriča kot kmeta je bila neprekosljiva, pa tudi v igri se je pokazal izborna moč. Fotografja je predstavljala dovršeno gosp. Benedičič. Nova podružnica bi se ne bila mogla bolje prikupiti vsemu prebivalstvu, kakor s to krasno prireditvijo, in vse se že veseli velikonočnega ponedeljka, ko priredi podružnica drugo predstavo. Udeležba je bila sijajna, prišli so tudi dragi sosede iz Bučke in Šmarjete. Sploh ima nova podružnica v Šmarjeti lepo število članov, zato pa namerava prirediti na poletje podružnica tam veselico. Za toliko zavednost in požrtvovalnost sme marsikateri kraj zavidati naš probujeni Škocijan.

Politični pregled.

Avstrija.

Vsi deželni zbori so že končali svoja zasedanja. Razprave so bile v vseh dokaj mirne, samo v češkem in štajerskem deželnem zboru so imeli obstrukcijo. Zasedanje teh deželni zborov se je odgodilo, ne da bi bil sprejet deželni proračun. V češkem deželnem zboru so obstruirali Nemci, v štajerskem pa Slovenci. Razloček med obema obstrukcijama pa je velikanski: Nemci na Češkem se bore za nadvlado, Slovenci na Štajerskem pa za enakopravnost. — Poslanska zbornica bo sklicana na dan 22. t. m. in bo imela seje do 18. marca. V tem času se bo po poročilih listov izvršila tudi velika sprememba v ministrstvu. Odstopilo bo namreč pet ministrov, katerih mesta bo treba popolniti. Toliko kakor gotovo je, da prideta v ministrstvo dva Čeha in en Jugoslovan. Nemški listi pišejo, da pride v ministrstvo kot zastopnik Jugoslovanov bivši kranjski deželni glavar Oton pl. Detela. Toda ta vest je malo verjetna. Prvič je

Detela za ta posel prestar, saj bo že star skoro 80 let, drugič pa z njim ne bodo zadovoljni hrvatski poslanci. Vse kaže na to, da bo za prvega jugoslovanskega ministra imenovan hrvatski poslanec dr. Ivčević.

Hrvatska.

Na Hrvatskem se obetajo boljši časi. Ban baron Rauch je bil prisiljen odstopiti in na njegovo mesto je vladar imenoval za hrvatskega bana dr. Nikola pl. Tomašića, ki je obenem dobil naslov tajnega svetnika. Za podbana je imenovan Levin pl. Čavrak, ki je ta posel že enkrat opravljaj. Na mesto oddelnega predstojnika za nauk in bogočastje je poklican sedanji zagrebški župan dr. Milan Amruš. Nova vlada bo še tekom tega meseca sklicala sabor (deželni zbor), ki že dve leti ni zboroval. Sabor bo rešil proračun, volil bo 40 odposlancev v državni zbor v Pešto ter sprejel novo, na dokaj demokratični podlagi slonečo volilno reformo. Ko bo to svoje delo knčal, bo razpuščen in vršile se bodo nove volitve po novem volilnem redu.

Ogrska.

Novi vladi grofa Khuen - Hedervarija sta izrazili poslanska in gosposka zbornica svoje nezaupanje. Vlada je zato obe zbornici poslala domov in hoče vladati brez državnega zbora. Grof Khuen snuje sedaj svojo stranko. Kakor hitro bo ta nova stranka dovolj močna, bo razpustil poslansko zbornico ter razpisal nove volitve. Če mu pa bodo te volitve donesle večino, je zelo dvomljivo.

Črna gora.

Vladi dr. Tomanovića, ki je zakrivila toliko nasilstev, so baje tudi šteti dnevi. Knez Nikola ni nič več z njo zadovoljen in bo baje prisilil ministrskega predsednika dr. Tomanovića, da bo odstopil. Takoj na to bo knez pomilostil vse tiste, ki so bili l. 1908 vsled izpovedb znanega voluna Nastića zaradi »zarote«, ki je bila baje naperjena proti knezovemu življenju, obsojeni. — V kratkem obišče črnogorsko luko Bar rusko vojno brodovje, da v carjevem imenu čestita h knezovi 50-letnici. Pri tej priliki prirede Črnogorci velike slavnosti na čast ruskim gostom.

Srbija in Bolgarska.

Med srbsko in bolgarsko vlado so se te dni pričela pogajanja, da se sklene med obema državama carinska zveza. Pričakovati je, da se ta pogajanja končajo z uspehom in da se bratski državi tudi sicer čim najtesneje približata druga drugi, kar bi ne bilo samo v korist srbskemu in bolgarskemu narodu, marveč vsemu slovanstvu.

Rusija.

V Petrogradu ima sedaj seje pripravljalni odbor za prireditev vseslovanskega shoda v Sofiji, ki se ima vršiti meseca julija. Avstrijske Slované zastopata na

tem posvetovanju češki poslanec dr. Krajač in Malorus dr. Dudikijevič. Na imenovanem posvetovanju se ima določiti dnevni red za vseslovanski shod v Sofiji.

Slovenski kmet, spominjaj se, da so klerikalci napravili za voditelja dež. bolnice Nemca Nebenfürherja, da so imenovali za deželnega stavbnega svetnika Nemca Geilhoferja, za nadučitelja v Beli peči pa Nemca Kraulanda; spominjaj se, da so oddali napravo deželnega vodnega katastra nemški tverdki Berger in da so sprejeli v deželnem zboru tak volilni red za mesto Ljubljano, s katerim pridejo v mestno zbornico zopet Nemci! Predari vse to in premisli, ako še moreš imeti zaupanje v klerikalne poslance!

Razgled po Slovenskem.

r O podmolniškem gozdu, pri katerem so klerikalci hoteli opehariti davkoplačevalce za nič manj kakor za 35.000 kron, »Domoljub« in »Slovenec« molčita kakor nema, čeprav bi imela vzroka dovolj, da bi to stvar temeljito pojasnila svojim bralcem. Tako hočeta ljudstvu prikriti lopovstvo, ki so ga klerikalci nameravali izvršiti na žepu kranjskih davkoplačevalcev. Toda to se jima ne bo posrečilo, zato bomo poskrbeli mi, ki bomo vedno spominjali ljudstvo na to klerikalno nakano, dokler mu docela ne odpremo oči, da bo spoznalo svoje klerikalne osrečevalce.

r Škof ne bo več spovedoval na predvečer birmovanja, tako javlja »Škofijski List«. Pravi, da so mu to prepovedali kanoniki s posebnim ozirom na znano njegovo rdečo knjižico. Kanoniki namreč ne marajo, da bi škof še nadalje pri spovedi pohujševal ljudi tako, kakor je opisal v imenovani knjižici.

r Celovrstno pravd ima sedaj na vratu škof Anton Bonaventura. O teh zanimivih pravdah bomo obširno poročali prihodnjič. Iz teh poročil se bodo čitatelji lahko prepričali, kako »dober« človek in gospodar je škof Anton Bonaventura.

r Učni uspehi škofove gimnazije. Dva dijaka, ki sta s prav dobrim uspehom dovršila IV. razred škofove gimnazije v Št. Vidu, sta začetkom letošnjega leta šolskega leta prestopila v V. razred na nekem tukajšnjem gimnazijskem zavodu. Uspevala sta tako »dobro«, da so jima profesorji svetovali, naj se vrneta nazaj v IV. razred. Dijaka sta sama uvidela, da imata premalo znanja za V. razred ter sta se ravnala po nasvetu profesorjev. A tudi v IV. razredu, ki sta ga že dovršila z dobrim uspehom na škofovi gimnaziji, jima prede tako slaba, da je veliko vprašanje, ako bosta dobila prvi red v zimskem tečaju. To dejstvo osvetljuje dovolj vrednost škofovih zavodov v Št. Vidu. Prepričani smo, da slučaj, ki smo ga navedli, ni osamljen,

marveč da se je enakih slučajev prigodilo že nebroj. Čudimo se, kako je mogla učna uprava podeliti škofovim zavodom pravico javnosti vzpričo takih, eklatantno slabih učnih uspehov. Zato pravimo: Kdor hoče vzgojiti svoje sinove v nevedeže in v duševne revčke, ta jih naj da v škofove šentvidske zavode!

r Ali je učitelj uradna oseba? Najvišje sodišče je v soboto razpravljalo o ničnostni pritožbi posestnika Jos. Pliherška iz Dobrne na Štajerskem. Učiteljica je njegovega sina, ker je bil poreden, zaprla. Pliheršek je nato prišel v šolo ter odpeljal v kljub ugovoru učiteljice svojega sina iz šole. Na potu je srečal nadučitelja Ivana Voglarja, ki mu je dobrohotno svetoval, naj dečka pusti v šoli. Ker je Pliheršek jel zabavljati, je nadučitelj prijel dečka za roko in izjavil, da vzpričo očetove nasilnosti mora ostati v šoli, da prestopi svojo kazen. Pliheršek je nato dečka s silo iztrgal nadučitelju iz rok ter ga odvedel domov. Okrožno sodišče v Celju je Pliherška obsodilo radi hudodelstva javnega nasilstva, češ, da je nadučitelj uradna oseba in da se je obsojenec upiral uradnemu poslovanju. Proti tej razsodbi je Pliheršek vložil ničnostno pritožbo na najvišje sodišče, češ, da je učitelj uradna oseba samo v šolski sobi. Najvišje kot kassacijsko sodišče je Pliherškovo ničnostno pritožbo zavrnilo kot neutemeljeno ter izreklo, da je učitelj, oziroma nadučitelj uradna oseba ne samo v šolski sobi, marveč povsodi, kjer nastopa proti učencem kot šolski vodja.

r Vážna razsodba upravnega sodišča. Na ljudski šoli v Jarenini so nameravali uvesti v 5. razred nemščino kot izključni učni jezik. Krajni šolski svet se je proti tej naredbi pritožil na deželni šolski svet štajerski in naučno ministrstvo, ki pa sta oba potrdila sklep okrajnega šolskega sveta za mariborsko okolico. Vsled pritožbe je sedaj upravno sodišče imenovano naredbo kot protizakonito razveljavilo in razsodilo, da je protipostavno, ako se uvede v višje razrede ljudske šole drug učni jezik, kakor je v veljavi v spodnjih razredih in da se sme na ljudskih šolah poučevati samo v enem jeziku. — Ta razsodba je načelne važnosti za slovensko šolstvo predvsem na Štajerskem in Koroškem, zato si jo naj dobro zapomnijo slovenske obmejne, narodno ogrožene občine!

r Slovenskim rodbinam prav toplo priporočamo Kolinsko kavino primes, izdelek Kolinske tovarne v Ljubljani, edinega domačega podjetja te vrste.

r Za Ciril-Metodov obrambni sklad so se nadalje prilgasili: 545. Ožji klub čitalničarjev v Dol. Vrtojbi (plačali 50 K); 546. Ormoški narodnjaki kot venec † dr. Ivanu Omulecu (plačali 202 K 1 vin.); 547. županstvo Ilirske Bistrice (plačalo 200 K); 548., 549., 550. Posojilnica v Mariboru (plačala 600 K); 551. omizje ho-

tela »Grad« v Črnomlju (plačalo 200 K); 552. dr. Karel Vrečar (plačal 200 K); 553. Edvard Kristan, Ljubljana (plačal 10 K); 554. Fran Lahounig, lesni trgovec in posestnik v Prevaljah; 555. Henrik vitez Preschern (plačal 200 K); 556. Tratnikova mala »Stanka«, voditeljica mozirske narodne mladine, Mozirje; 557. K. Bišanec, dvorni svetnik, Gradec (plačal 200 K).

r »Družbi sv. Cirila in Metoda« je prijavljena najnovejša brambovka mala Stanka, voditeljica mozirske narodne mladine. Ta naša mala Stanka je sklenila s svojim bratcem Cirilkom in drugimi otroki nabirati pri vsakem narodnjaku, prirejati male veselice, tombole, srečlove itd., in to tako dolgo, da bo imela 200 kron, kar upa doseči v par letih. Mozirska mladina postane torej družbena pokroviteljica, a pokroviteljstvo bo zastopala naša mala Stanka. Živio, marljiva Stanka in Cirilek in vsi okoli teh dveh mladih rodoljubov zbrani malčki! — Družba sv. Cirila in Metoda razpolaga v postnem času s posebno zanimivimi razglednicami »babožaganje«. Post nam je bil otrokom silno zoprno, apetit smo imeli, mati so nas pa postili. Poteha v teh težavah so nam bile preste. In ko se je bližala sredpostna sredo, pripovedovali so nam, da ta dan žagajo »babo« na gotovem kraju opoldne, iz te »babe« pa padajo preste, katerih si more otrok, ki je takrat na mestu pričujoč in še tešče, nabrati poljubno število. In o teh prestah se nam je sanjalo in ta narodna pravljica je vpodobljena na družbenih postnih razglednicah. Sicer ni te vrste razglednic mnogo v zalogi, želimo pa, da jih »Družba« prav kmalu razpeča in da na ta način ima tudi od postnih prest nekaj dobička.

r Za družbo sv. Cirila in Metoda je nabrala ga. Alberta Rakova v Ljubljani na planiskem plesu 55 K 6 h »mostnine«. Živio!

r Z Dolenjskega se nam piše: Pošiljam vam 20 K za »Družbo sv. Cirila in Metoda v Ljubljani«, ki jo je »Slovenec« 7. t. m. v svojem uvodnem članku tako grdo in tako krivično napadel. Pri tem pa moram vprašati, bi li bil tak napad mogoč od laške, češke, madžarske ali nemške duhovščine na »Lego nazionale«, »Matico školsko«, »Julian« ali celo na nemški »Schulverein« in »Südmarko«, ki naseljuje nemške protestante na slovensko zemljo? Kaj mora naša slovenska duhovščina v primeri s katoliško duhovščino naših neprijaznih sosedov v narodnem oziru res najslabša biti? Nadalje, ali se naša duhovščina po tolikih britkih izkušnjah žalostne slovenske zgodovine res še ni prepričala, da nas sama vera ne ubrani narodnega propada, ampak le narodna šola in po njej probujena narodna zavednost? Ali ne vidi, da tudi naši narodni nasprotniki ne delajo z vero, ampak le s tem, da napravljajo med Slovenci svoje otroške

vrtee in šole, v katere love slovenske otroke? — Dragi rojaki duhovskega stanu, ki ste vendar skoraj brez izjeme čiste slovenske krvi, odprite vendar oči in pogledajte, kam jadramo! — Rodoljub.

r Izžrebani porotniki pri tukajšnjem sodišču za I. porotno zasedanje, ki se prične dne 28. februarja. Glavni porotniki: Avsenig Matevž, posestnik v Vrbnji, Baloh Lovrene, posestnik na Jesenicah, Baje Ivan, gostilničar, Bučar Anton, trgovec, oba na Vrhniki, Dečman Anton, tovarnar in posestnik v Ljubljani, Dolgan Mihael, posestnik, orož. stražmojster v p. v Kosezah, Dolžan Anton, posestnik in kolar v Predtrgu, Debeljak Franjo, posestnik in vinski trgovec v Novem Vodmatu, Fetič - Frankheim Oton, brivec v Ljubljani, Finžgar Friderik, gostilničar in posestnik na Brezjah, Globočnik Jernej, trg. potnik, Globočnik Josip, trgovec v Železnikih, Golob Josip, posestnik in hotelir v Kranju, Graul Viktor, posestnik in mizar v Zgornji Šiški, Javornik Franjo, trgovec in posestnik na Glineah, Jelovšek Gabriel, trgovec in posestnik na Vrhniki, Kregar Karel, trgovec v Ljubljani, Kristan Ivan, posestnik in zasebni uradnik v Predtrgu, Kane Ivan, gostilničar in posestnik v Podsmereki, Lenassi Ivan, trgovec, Mahr Artur, lastnik trgovskega zavoda in posestnik, Meglič Karel, trgovec in posestnik, vsi trije v Ljubljani, Minatti Alojzij, trgovec, gostilničar in posestnik na Studencu, Novak Anton, strojevodja v p. in posestnik v Spodnji Šiški, Perdan Josip, trgovec, Plankar Josip, gostilničar in posestnik, Pock Franjo, posestnik, Pollak Josip, trgovec, vsi v Ljubljani, Pretnar Iv., trgovec in posestnik v Zagorici, Pirnat Ivan, trgovec, gostilničar in posestnik na Glineah, Roth Leopold, c. kr. pomožnih uradov ravnatelj v Ljubljani, Robič Josip, posestnik v Gozdu, Samassa Makso, tovarnar in posestnik v Ljubljani, Štirn Anton, posestnik in gostilničar v Spodnji Šiški, Verovšek Jurij, trgovski družnik in posestnik in Zupanc Urban, trgovec in posestnik, oba v Ljubljani. Nadomestniki: Grošelj Josip, posestnik, Jamnik Franjo, gostilničar in posestnik, Ložar Jernej, krojač in najemnik gostilne, Pirc Peter, pek, Sušnik Alojzij, trgovec in posestnik, Stupica Jernej, jermenar in posestnik, Treo Oskar, prevoznik in posestnik, Zorman Alojzij, molar in Žan Franjo, mesar in posestnik, vsi v Ljubljani.

r Samomor poštnega tajnika dr. Slejka. V soboto proti večeru so našli redarji v gozdiču »Boschetto« pri Trstu v krvi ležečega moža s prerezanim vratom. Ranjenec je še dihal, a ko so dospeli na lice mesta zdravnik in policijski uradniki, je bil že mrtev. V rokah je držal britev, s katero si je prerezal vrat, in bil je ves zalit od krvi. V žepu je imel listnico, v kateri je bilo 400 K in več vizitk, glasečih se na ime dr. Ivan Slejko. Pozneje so konstatirali, da je samomorilec res dr. Slejko,

tajnik poštnega ravnateljstva v Trstu. Pokojnik, ki je na vseučilišču mnogo stradal in sedaj v najlepših letih vzel tako žalosten konec, je bil že dlje časa otožen in se je ogibal vsake večje družbe. Ko so njegovo soprogo obvestili, da se ji je mož usmrtil, je reva omedlela. Dr. Slejko je nadzoroval poštne urade na Kranjskem.

r Med Zidanim mostom in Hrastnikom sta se v torek okoli 11. ure utrgali dve kali, ena 2 m³ in druga 1½ m³, ter padli na železniški tir. Osobni vlak št. 31 je zapeljal na skali, ter cel stroj pokvaril in več vozov. Sreča je, da so še pravočasno ustavili brzovlak št. 4. Tu gre vsa hvala strojevodji, ki je takoj pričel žvižgati in dal s tem znamenje brzovlaku, da je ta še pravočasno vstavil. V slučaju pa, da bi imel osobni vlak št. 31 le eno minuto zamude, bi gotovo brin ker ni bilo na levem tiru nobene tračnice, bi skočil iz tira, ker je ravno tam ovinek in bi tudi strojevodja od osebnega vlaka št. 31 ne mogel videti nesreče, ter bi bil zapeljal na prevrnjeni brzovlak in gotovo bi bilo mnogo človeških žrtev. — In vsega tega bi bila edino uprava južne železnice kriva, ker je vse čuva na progi odpravila.

Vodja klerikalne stranke dr. Šusteršič je v seji deželnega zbora dne 25. t. m. priznal, da se je klerikalna stranka zvezala z Nemci proti slovenski Ljubljani. Slovenski kmet, ki si volil v deželni zbor te klerikalne poslance, kaj porečeš ti k temu?

Dolenjski novičar.

d Iz Črnomlja. Volitve. Dne 31. januarja so bile pri nas volitve v mestni zastop. Ker je »Slovenec« vso stvar ovil v megleno tančico, poročamo resnici na ljubo, da so bili v tretjem razredu izvoljeni 3 klerikaleci — če so res — in en ugleden naprednjak. Da so storili naši volileci svojo dolžnost, dobili bi vsa mesta, kajti ostali so v neznatni manjšini, dasi je klerikalni aparat delal z vsemi močmi. V drugem razredu so zmagali s pomočjo slovenske komisije Kočevarji, o čemur pa bo govorila še deželna vlada zadnjo besedo. V prvem razredu pa so bili soglasno voljeni naprednjaki.

d Slovenski krošnjarji. Dne 3. svečana mi je pripovedoval ugleden posestnik s Kvasice pri Črnomlju: Na zimo sem se napotil na Solnograško, da si, kakor običajno vsako leto, kaj prislužim. Po stari šegi smo se zbrali, devet po številu, v »Schwanenstadtu«. Nastanili smo se v gostilni, kjer smo ostajali že 18 let. Spominjajoč se domačih običajev, smo zapeli domačo božično pesmico. O kako smo se začudili, ko smo bili takoj od Nemcev ustavljeni, češ, tu se go-

vori in poje edino nemški. Užaljeni smo utihnili in kmalu odšli. Ko smo prišli čez osem dni zopet nazaj, podili so nas iz ene gostilne v drugo: nikjer nič kupčije, niti hrane, niti stanovanja. Začuden smo vprašali gostilničarko: »Kaj pa vendar to pomeni?« Odgovorila je nam s solzami v očeh: »Mesto je sklenilo slovenske krošnjarje bojkotirati!« Mislim, da tu ni treba komentarja, kajne, Kočevarji? Pestovali vas tudi mi ne bomo!

d **Slovo.** Od nas je odšel obče priljubljeni, miroljubni in nad vse vljudni gospod dr. Valentin Flerin kot c. kr. okrajni sodnik v Žužemberk. Želimo mu na novem mestu obilo sreče, Žužemberčanom pa čestitamo na tako vrlem možu.

d **Slovensko telovadno društvo »Sokol«** v Črnomlju je priredilo pred kratkim svoj redni letni občni zbor. V odbor so bili voljeni bratje: dr. Jožef Malerič, starosta; Anton Zurec, podstarosta; Ignacij Klinec, načelnik; Franc Kramarič, Jožef Skubic in Dore Šetina, odborniki. Kako krepko se društvo razvija, vidimo iz števila članov, ki jih je že 130. Lepo število, kaj ne!?

d **O volitvah** v II. razredu dne 31. januarja 1910 je poročati, da se je tu bil boj, ki ni bil nikakor političnega — ampak osebnega značaja. Čudom smo se čudili, ko smo ugledali, da je dal visoki »nemški viteški red« svoj glas na razpolago možem, ki, kakor je stało na nekem vabilu njihovih pristašev, »delajo za svoj žep!«

d **Novi odvetnik** se je tu nastanil. Mož je bil preje policijski uradnik, sedaj pa je »penzionist-advokat«. Prišedši v Črnomelj, je junaško poudarjal: »Jaz sem nad strankami!« Pri zadnjem volilnem shodu III. razreda pa je nastopil v zvezi z župnikom kot javen agitator proti mirnim črnomaljskim naprednjakom. Kakor se kaže, je pridobil nemški viteški red veliko duševno moč in pa »izvrstnega« govornika!

d **Čitalnica.** Dne 29. januarja t. l. je imela naša dična čitalnica krasno uspel plesni venček. Ničesar ni bilo pogrešati; zabava je bila neprisliljena, da je res treba čestitati članom, ki so poskrbeli za ta krasen večer. — Čitalnica in knjižnica sta javni, vanjo ima vsak brezplačen vstop. Zatorej meščani, ob nedeljskih popoldneh v »Čitalnico«. Brezplačen je pristop vsakomur, časopisov in knjig je v izobilju.

d **Iz Vinice** nam pišejo: Čuje se, da bo pri nas in za podobčino Preloko volitev krajnega šolskega sveta ovržena, čeprav se je volitev pravilno izvršila že v mesecu novembru preteklega leta. Ali za tem grmom tiči zajec, ki se ga boji naš občinski tajnik: v šolski svet je namreč izvoljenih nekaj naprednih mož in teh se bojijo gospodje v črnih suknjah. Zato tudi stvar zavlačujejo. Dasi smo že v febru-

arju 1910, vendar še ne vemo, ali bomo dobili nova krajna šolska sveta ali ne. Kaj pa slavni c. kr. okrajni šolski svet v Črnomlju k temu pravi? Ali občinski tajnik res čaka sankcije novega šolskega zakona, po katerem bi ostali dosedanji krajni šolski sveti še nadalje tri leta v veljavi? Tudi seje za odobrenje občinskih računov še ni bila. No, se gotovo računi še niso uredili ali ali pa manjka nečesa?? Pa dovolj za danes.

V e č o b č i n s k i h o d b o r n i k o v.

d **V odgovor na dopis iz Mladatič.** Zvedel sem že preje za vašo nakano, da nameravate tudi o meni spregovoriti par besedi v »Slov. Domu«. Tega ni vedel samo sleherni človek, ampak že vrabci so čivkali to pesem po strehah. Zve se marsikaj, kar človeku ni posebno ljubo. Tako sem tudi zvedel, da zadnjega dopisa v »Slov. Domu« pod Mladatiče (Tržišče) niste skovali sami g. Erpič, ampak morali so vam priti na pomoč gospodje iz Tržišča. Od vas kaj takega tudi ne pričakujem, dasi so same neumnosti. Bahati se sicer znate v časopisu in govoriti o gospodarskem napredku, ali kje so dejanja, ki bodo to tudi pričala? Pokažite nam jih! Pravite, da sem nasprotnik napredku. Ali je mogoče še kako večjo bedarijo mi očitati kakor je ta? Ko bi bili v resnici tak naprednjak, tedaj bi tisto vašo pot že pred 20 leti lahko popravili. Saj kar pomnim, je vedno ena in ista luža tista vaša pot, dasi vam nisem nikoli nasprotoval v prav nobenem oziru, ker še nikdar nisem imel te časti občeovati z vami — naprednjakom. — Svojemu bližnjemu pomagati v stiski, je delo usmiljenja. Saj to menda ve tudi dotičnik iz Tržišča, ki je vas v političnem življenju popolnoma neveščega podučil najbrže tudi s pomočjo luči teme. Dotičnika, ki vam je skoval zadnji dopis, globoko pomiljujem, ker se je hotel pokazati res izobraženega moža s tem, da je čenčal nekaj o napredku na gospodarskem polju in zelo hvalil Pijavčane, kaki naprednjaki so — a obenem jih bičal, da ne vedo iz česa je kruh, kaj je oves in kaj pšenica. O blagor ubogemu na duhu, ker... vsak sam po sebi sodi, kaj ne? Ne pišite torej takih neumnosti in ne smešite se, kot ste se n. pr. z dopisom pod »Mladatiče« (Tržišče). Preberite še enkrat vašo neumnost in našli bodele zapisano črno na belem to-le: »Smejati se mora pri nas vsak, kdor pozna resnične razmere v naši občini...« No, le smejajte se sami, vam privoščim, če vladajo v občini take razmere, da se jim je treba smejati. Drugič se pa raje poučite o razmerah v občini, saj kot občinski odbornik ste tudi dolžni storiti to, če poznate zakone in se po njih ravirate. Mene pa ni potreba poučevati o teh vaših zakonih, so mi vseno deloma znani in mogoče še bolj kot vam samim. Prihranite si torej to vašo modrost zase, ki jo gotovo bolj potrebujete nega jaz. Tu-

di brez vašega dobrega sveta, naj bom doma za pečjo, bi lahko prebil, ker tega se itak pozimi vsak najraje poslužuje in upam, da je tudi vam »dobrodošel«. — Kritikujete tudi prvi dopis iz Pijavice, da je smešen in ni odgovora vreden. O, ko bi molčali in ne raztresali svoje bedarije in neumnosti med svet, koliko pametneje bi bio za vas. Tako ste se pa vi kot izobraženec, naprednjak, osmešili ne le v naši občini, ampak pred vsemi, ki vas poznajo. Mi — nasprotniki napredka — se vam pa smejemo, da ste v svoji grozni učenosti tako daleč zašli z zadnjim dopisom. No, bodite prepričani, da mi je dotičnik, ki vam je skoval zadnji dopis, dobro znan in ga osebno poznam. Pomilovanja ste vredni, da ste se mu vsedli na limanice. Kaj bi bilo bolje, ko bi svoj dobri svet ohranili zase, se ga poslužili in ostali res tudi doma za pečjo! Koliko skrbi bi si odstranili! Prihranili bi si tudi pot v tem slabem vremenu tja do Tržišča in tamošnji prijatelji bi vam tudi ne šteli v zlo, ko bi odložili svoj obisk raje na kak primernejši čas. Jaz vam pa ostanem vseeno hvaležen, ker ste mi privoščili z zadnjim dopisom mnogo zabave in smehu. Čas imam in če vam je drago, zabavava se tako-le lahko prav v vsaki številki »Slovenskega Doma«! Če vas je volja, pa mi privoščite to zabavo, jaz bi vam bil zato prav hvaležen. Poglejte, kako so se začeli sedaj zanimati vsi ljudje za »Slovenski Dom«. Vsakdo pravi: 3 K bom že dal, da ga dobim. In ravno s tem, da bo ljudstvo naročeno na časopise in jih čitalo, se bo jelo zavedati, izobraževati in s tem bo omogočen njihov napredek tudi v političnem življenju. Torej na delo! Obenem pa vam, gosp. Erpič povem, da nisem v nikaki zvezi z dopisi iz Pijavice, kar blagovoli slavno uredništvo potrditi. Za vsako tako zabavo se vam pa še priporoča — Vinko Slapšák, Pijavice. — Opomba uredništva. Potrjujemo, da gosp. Slapšák ni v nobeni zvezi z dopisi iz Pijavice, obenem pa izjavljamo, da je s tem za nas prepir med Pijavicami in Mladatičami končan.

d **Župnik Oblak popravlja.** Št. Lovrenski župnik Oblak nam je poslal popravek, ki ga pribčujemo samo, da javnost razvidi, kako znajo duhovniki resnico postavljati na glavo. Popravek se glasi: »Sklicujoč se na § 19. tisk. zakona zahteva podpisani urad z ozirom na dopis v št. 6. Vašega lista z dne 5. t. m., da sprejmete nastopni uradni popravek: 1. Ni re, da so poslali po župnika nekega dne ob 9. dopoldne; res pa je, da je prišla dekla gospodarjeva malo pred deseto v šolo. Ni res, da je prišel župnik šele popoldne, res pa je, da je šel precej po šoli ob 11. uri dopoldne. Res je tudi, da bolnik ni bil slab videti in je župnik pri slovesu gospodinji naročil: »Če bo pa slabši, me precej pokličite«. Res je, da ni bilo nobenega sporočila, da bi bilo bolniku

slabši; res, da je ravno pred smrtjo šel iz postelje in hodil po hiši, kakor je pravil župniku gospodar Anton Saje. 3. Ni res, da je župnik trdil, da je duša še dve uri po smrti v človeškem telesu; res je pa, da je trdil, da je človek navadno še dve uri živ, ko se na zunanje več življenje ne kaže. 4. Ni res, da župnik ni hotel z mašo čakati; res pa je, da je čakal pol ure in moral potem zaradi šole pristopiti. — Župni urad v Št. Lovrencu, 6. februarja 1910. Anton Oblak. — Naš dopisnik ima sedaj besedo, da postavi v pravo luč župnika Oblaka.

d Iz Semiča. Prostovoljna požarna bramba je v letošnjem kratkem predpustnem času priredila kar dve veselici, ki sta bili od občinstva mnogobrojno obiskani. Dne 9. januarja se je igrala krasna igra: »Repoštev« v 5. dejanjih. Ta dan si imel priliko gledati pristno belokranjsko veselje, za kar gre v prvem zahvala vrlim udom naše požarne brambe, a tudi naše gospodične so to pot častno pripomogle do krasnega uspeha. Na pustno nedeljo dne 6. t. m., se je na občno željo ponovila popoldne ob 3. igra: »Repoštev«. Da so tudi to pot diletantje rešili svoje vloge z najboljšim uspehom, se razume. Istega dne zvečer so pa igrali igro: »Kmet Herod«, ki je znana kot ena najboljših iger za kmetijske odre. Naši fantje, ki so vsi člani vzorne požarne brambe, so nas kar očarali s svojimi nastopi. Pa tudi krasnega nagovora, ki ga je govoril pred igro g. M. B., ne smemo pozabiti. Sploh pa to društvo, odkar mu je bil na strani kot podpoveljnik g. Zupan, deluje tako marljivo, da ga po pravici smejo zavidati razna druga društva. Le žal nam je, da se je ta večer poslavljajal od nas gospod Zupan, ki mu je bila edina želja našemu zatiranemu kmetu potom izobrazbe in napredka pomagati do boljše bodočnosti. Vam pa g. Zupan kličemo: »Na svidenje, ne zabite nas!«

d Iz Šmartna pri Litiji. Dne 3. t. m. se je poročila v tukajšnji cerkvi hčerka g. Franc Knafliča, posestnika, gđč. Alojzija z g. Alojzijem Domieljem, pos. in trgovcem v Zagorju pri Ilirski Bistrici. Naše pevsko društvo »Zvon« ji je na večer pred poroko zapelo podoknico. Mlademu paru želimo obilo sreče!

d Iz Litije se nam piše: Veliko, in sicer prav lepih veselje so litijska društva že priredila, toda prvi plesni venček, ki ga je v soboto priredil »Sokol«, nadkričuje vse dosedaj prirejene veselice. Domačinov ter gostov od blizu in daleč je toliko prihitelo, da so bili vsi prostori Oblakove gostilne nabito polni. Udeležila pa se ni le mladina, ampak tudi jako lepo število zastavnih mož in žena, kar priča, kako zanimanje vlada za sokolsko idejo. To naj bo mlademu »Sokolu« bodrilo k nadaljnjemu in vztrajnemu delovanju. Ker

bi nam bilo zelo neljubo, ako bi, seveda nehoti, kaj in koga ne navedli, ki je pripomogel h krasnemu uspehu, zatorej kar kratko: srčna hvala vsem, posebno pa načelnici gospici Anči Roglič, ki je kljub grdemu vremenu in slabi poti prihajala v dvorano, kjer ni le nadzorovala, ampak tudi pridno delala. Imeni Fincinger in Anči Roglič zaslužita, da ju »Sokol« v svojo kroniko zapiše z zlatimi črkami. — Na zdar!

d Neprevidnost ali samomor? Iz Litije nam poročajo: Dne 7. t. m. so peljali od tukaj zvečer z brzovlakom v deželno bolnico v Ljubljano 28letnega Antona Žitnika, po dom. Mačkovga iz Vinterjevca, ki se je s puško ustrelil v vrat (pod brado). Strel mu je raztrgal levo zgornjo in spodnjo čelust. Domači so ga našli zjutraj v domačem mlinu ležečega na tleh v krvi. Ali je poskusil izvršiti samomor, ali se je to zgodilo po neprevidnosti, se ne ve, ker ranjenec ni mogel govoriti.

d Z Iga. (Skupil jo je.) V nedeljo, dne 6. februarja je priredilo katoliško izobraževalno društvo gledališko igro. Po igri so se zbrali igralci v gostilni organista Ivana Paplerja, kjer so pošteno zalivali in si korajže napivali. Krož sedme ure zvečer je prišel v to gostilno gostilničar Mežan in zahteval vina. No, bil je ogenj v strehi. Gostilničar, organist Papler, mu ni hotel dati vina, ne za denar, ne zastonj, pač pa je dobil Mežan dober spominček od »Čukov«. Pircev iz Matenje bo razkrit pri sodišču. Čudimo se pač, da ima organist Papler pravico, točiti vino doma, ko v to nima koncesije. Da bi on dajal vino zastonj, tega ne bo nihče verjel, saj vsak pozna njegovo skopost. Toči pa vino vsevpred, kakor v kaki gostilni, in močno škoduje gostilničarjem. Saj je vendar župnik Mauring gospodar čez prostore, pa tega ne zabrani, čeravno bi lahko, no, pa on že ve, zakaj ne. Okrajno glavarstvo naj bi se malo bolj pobrigalo za tega krčmarja v farni mežnariji, ki je jako oblasten mož.

d »Sokol« na Igu ima svoj prvi občni zbor v nedeljo, dne 13. t. m. ob 4. popoldne v gostilni brata Iv. Gerbea. Na dnevnem redu je tudi čitanje župnih pravil in sklepanje o pristopu k župi. Bratje Sokoli se naj polnoštevilno udeležijo tega občnega zbora.

d O predstavi, ki so jo priredili »Čuki« na Igu, nam pišejo: Akoravno je kaplan pridno vabil na to veselico, je prišlo le par deklet Marijine družbe in nekaj starih terejalk iz bližnjih vasi. O tem, kako so igrali, je bolje, da molčim. Po igri je prišlo na vrsto vino, ki ga je menda daroval sam dr. Mauring. »Čuki« so tako preklinjali, da je kaplan za vsako kletev naložil globo 2 vin.; kaplan je moral vedno držati v roki pripravljeni papir in svinčnik, da je zapisoval grehe, »Čuki« pa so kleli, da se je kar bliskalo, saj je bilo po-

ceni. Zvečer so imeli v mežnariji kongres. Slučajno je prišel v mežnarijo, ki je last občine, neki napredni mož. Nič hudega sluteč, je stopil proti sobi, kar pride organist in se kakor besen zažene v moža. Tudi »Čuki« so prihiteli in so kot tolovaji pobili moža na tla in bi ga bili še ubili, da jim ga ni iztrgal iz rok neki napredni mladenič. Pri tem napadu se je menda najbolj odlikoval načelnik »Čukov«, takojimenovani Pircev Lojzek iz Matenje. — Stvar pride pred sodišče in dobe tam »Čuki« že zaslužno plačilo.

d Čebelarški shod na Krki pri Zatičini bo v nedeljo, dne 13. t. m. ob pol 4. popoldne v gostilni Magovčevi. Na shodu bo govoril nadučitelj Likozar o naprednem čebelarstvu s premakljivim satovjem. — Kmetje, udeležite se tega podučnega shoda!

d Napravo vodovoda v Iški vasi je deželni odbor oddal podjetnikoma Lahniku in Zavodniku za 120.140 K. Lahnik je zagrizen nemčur. Ali ni bilo nobenega slovenskega inženjerja?

d Zgradbo mostu čez Krko pri Dobravi je deželni odbor oddal stavbnemu mojstru Ogrinu v Ljubljani. Prvotno je bila ta zgradba namenjena znanemu Pustu. A ker je stvar pravočasno zasmrdela, se je klerikalna gospoda ustrašila in je delo oddala Ogrinu. Seveda je tudi Ogrin klerikalček.

d Tovarni v Vevčah je deželni odbor dovolil pod gotovimi pogoji napravo železnice dovlačnice iz Vevč do kolodvora v Zalogu.

d Proti pošti v Krmelju smo dobili mnogo pritožb. Ako prizadeti ne bodo napravili reda, bomo prisiljeni te pritožbe priobčiti v listu. Upamo, da bo to svarilo zadostovalo.

d Škofeljski diletantje vprizore v nedeljo, dne 13. t. m. igri »Bratranec« in »Eno uro doktor« v steklenem salonu g. Vinka Ogorelca. Začetek ob 5. popoldne. Dohodki predstav so namenjeni »Družbi sv. Cirila in Metoda«. Vsak, kdor čuti narodno, je vljudno vabljen.

d Požar na Fužinah. V sredo zvečer je nastal ogenj pri posestniku in gostilničarju Antonu Kališku na Fužinah. Gorela so gospodarska poslopja. Gasilno društvo iz Bizovika je prvo prihitelo na pomoč, takoj nato pa gasilni društvi iz Most in Štepanje vasi. Napornemu delu navzočih gasilcev se je posrečilo požar omejiti. Škode je par tisoč kron, ki pa je baje deloma pokrita po zavarovalnici. Kako je ogenj nastal, se ne ve natanko.

Gorenjski novičar.

Novice iz Št. Vidja nad Ljubljano.

g Kmetška hranilnica in posojilnica ima v nedeljo, dne 20. t. m. svoj občni zbor ob 3. popoldne v prostorih gosp. Ant. Štruklja p. d. Žiberta na Trati št. 9.

g V Št. Vidu je imenovan za začasnega zdravnika dr. Bogdan Derč, ki pa bo stanoval v Ljubljani. Šentvidčanom je s tem malo pomagano!

g Nova šola. Šentvidski gospodje, za vas velja v polnem pomenu besede rek: »Kadar je vreča polna, se pa odveže.« Razburjenost, nevolja in ogorčenost radi kupčije z Vovkom, ki jo je sklenil naš prečastiti Tine, je med nami nepopisna. Povsodi, po gostilnah in po vaseh, med sosedi se razpravlja samo o bodoči novi šoli in vse kriči: ako so naši odborniki tako omejeni in si od strahu pred Klanfarjem in Zabretom ne upajo nič ugovarjati proti nameravanemu, naravnost zapravljenemu gospodarstvu, zlasti o nakupu stavbnega prostora za novo šolo, bomo pa mi sami pobrali podpise na pritožbo ter jo predložili višji šolski oblasti. Podpisal se bo brez dvoma vsak, kdor ni privezan na farovško posojilnico, ali pa odvisen od Klanfarja ali Zabreta. Še odbornikov bo najmanj polovica. Sliši se namreč, da bodo doma v nepričujočnosti Klanfarja in Zabreta imeli toliko poguma in srca za davkoplačevalce, da bodo to pritožbo podpisali. Upravičeni so davkoplačevalci napraviti tak rekurz tembolj, ker imajo zadosti prežalostnih in občutnih izkušenj o Klanfarjih, Zabretih, Kozlerjih itd. Najprvo je treba pibiti, da za Klanfarja in Šengarjevega hlapca je brez dvoma najbolje, da bi se vsako leto zidala nova cerkev in šola. Prvi bi navidez vse daroval kot dobra brezmadežna čista duša, v resnici bi pa za drag denar, torej za visoke tisočake strigel »pleh« na račun ubogega delavnega trpina, kakor se je to že čestokrat dogajalo v Št. Vidu, zlasti pa pri farni cerkvi. Tam bo brez dvoma ostal Klanfarjev »pleh« kot spominska plošča še poznim šentvidskim rodovom v spomin kot Klanfarjevo neomadeževano delo. Zadnji pa bi vozil pesek in gramoz k novi zgradbi. Ali se mar taki ljudje ne bodo potegovali in pehali za novo šolo, za pokopališče itd.? Ali more torej tak človek reči, da je Vovkovina predraga? — Nikakor ne! In dokler bodo načelovali občini šentvidski taki možje, ki skrbje le za svoj žep in so brez srca za blagor davkoplačevalca, se nam ne bode nič bolje godilo. Ravno nasprotno, spravili bodo na boben naš prelepi Št. Vid. Njihovo delovanje se vidi v najjasnejši luči. Na svojo žalost moramo konstatirati, da si nekateri posestniki ne upajo nastopiti proti nakupu Vovkovine, ker so privezani na farovško hranilnico. Ti so se izjavili tako - le: Prav imajo oni, ki so proti nakupu drage Vovkovine, ali mi tega ne smemo storiti. In povedali so vzroke, katere pa za danes zmolčimo. Imena dotičnikov so na razpolago. Torej, gospod župnik, prepustite skrb za novo šolo razsodnim, poštenim in pravičnim možem, ki bodo vso zadevo gotovo bolj ugodno za davkoplačevalce rešili, kakor pa vi, ki nimate nobene izkuš-

nje in jo tudi imeti ne morete. Odločno zahtevamo, da se vpoštevajo trezni in premišljeni možje poštenjaki, ki so odločni in odkritega srca in ki hodijo po Št. Vidu v svojih hlačah, ne pa v gatah. Gospod župnik, svetujemo vam tudi, da za šentvidske reveže malo bolj skrbite kot član občinskega klerikalnega odbora, saj imate v Kristusu lep zgled za to. Tam pod Goro pri Andreju živi že 91letna ženica, ki je bila vseskozi lepega življenja po domače »Brancelna« brez vsake podpore iz občinskega ubožnega zaklada. Tukaj pri ubogih in onemoglih varčujeta s Klanfarjem pri neznatnih stroških, dočim bi rada celih šest do sedem tisočakov takorekoč kar proč vrgla za Vovkovino. Kako dolgo bi bili vsi občinski reveži s temi tisočaki preskrbljeni, si lahko misli vsakdo. Za tako gospodarstvo pa so sposobni samo klerikalni možakarji, ki pravijo, da namen posvečuje sredstva. Pri Vovkovi kupčiji pa bode namen posvetil vrednost Kraljičeve hiše.

g Iz Selške doline. Selški župan gospod Šmid je odstopil. »Slovenec« je poročal, da vsled šikan okrajnega glavarstva. Ali to ni resnica. Gospod Šmid je vestno izpolnjeval županske posle ter ga tudi okrajno glavarstvo ni imelo vzroka šikanirati. G. Šmid je sicer pristaš SLS., vendar kot poštenjak je bil nepristranski in enako pravičen vsem strankam. To pa ni bilo našim klerikalnim mogotcem povolji — in to je — bržkone g. Šmidu dalo povod, da je županstvo odložil. Kdor ima kaj moštosti, se ne pusti komandirati od mladih kaplanov in od ljudi kakršen je Šimen.

g Poročil se je g. Stanko Adler, zemljemerec v Kamniku, z gđe. Josipino Pollak, hčerko znane narodne rodbine. Bilo srečno!

g Prvo slovensko pevsko društvo »Lira« v Kamniku priredi svoj XXVIII. redni občni zbor v nedeljo 13. t. m. ob 2. uri popoldne v dvorani »Društvenega doma« z običajnim dnevnim redom. — V nedeljo 20. t. m. ob 8. uri zvečer pa priredi v gornjih prostorih »Društvenega doma« sijajen koncer z izbranim sporedom. Po dolgem presledku nastopi zopet mešan zbor s tremi točkami, dva samospeva, sekstet iz »Prodane neveste«, čveteroročno igranje na klavirju in igranje na vijolino. Moški zbor bo pel med drugim »Junakovo svatbo«, ta pesem je že lansko leto na »Slavčevi« slavnosti vzbudila splošno pozornost. Ljubitelje petja in glasbe opozarjamo že danes na ta glasbeni užitek, društva v okolici pa prosimo, naj se pri svojih prireditvah ozirajo na to našo veliko prireditvev.

g Omizje »Trta« v Radovljici je priredilo dne 6. t. m. pri g. Legatu v Lescah veselico, katere čisti prebitek v znesku 50 K 70 vin. so poslali Ciril-Metodovi družbi za obrambni sklad. »Trto« v Ra-

dovljici priporočamo v posnemanje. To bi bil tudi najboljši odgovor na »Slovenčeve« lumparske napade na našo šolsko družbo.

g Telovadnega društva »Sokol« na Jesenicah redni letni občni zbor se vrši v nedeljo, dne 13. februarja t. l. ob dveh popoldne v restavraciji pri »Sokolu« na Jesenicah. Dnevni red je razviden v društveni telovadnici.

g Nezgodna na železnici. Z Jesenic se nam poroča z dne 5. t. m.: Danes ponoči so se med vožnjo poštne vlaka št. 17 iz Celovca v predoru odprla vrata nekega vagona, treščila ob steno predora in razbita padla na tla. Velika sreča je, da ni vsled tega vlak skočil v predoru s tira. Tudi poškodovan ni bil nikdo.

g Radi umora na Begunjski bo potratna obravnava meseca marca pred ljubljanskim sodiščem. Kakor čujemo, se z gotove strani na vse pretege dela na to, da bi se stvar naslikala tako, kakor da bi bil krivec umorjenec, ne pa Bornov gozdar. Pa ne bo šlo! Pravijo, da bo Bornovega gozdarja zagovarjal dr. Krisper.

Notranjski novičar.

Novice iz Zirov.

n Bivši Sokoli so poslali iz Amerike 125 K za »Sokolski dom«, in sicer Vinko Kavčič, Fran Gostiša, Tomaž Žakelj, Kajetan in Mici Erznožnik, Valentin Zaje in Neimenovani. Zraven so pisali to - le navdušujoče pismo: »Iz tujine vam kličemo krepki Na zdar! bivši bratje Sokoli. Spodobro v tej svobodni deželi. Spominjamo se še vedno vas, ali žal, da ne moremo priti k vam v družbo. Srčno pa nas veseli, da krepko napredujete. Le pogumno naprej, da vas ne zakrije nazadnjaška črna tema! Vemo, da se trudite za napredek bednega ljudstva in da imate mnogo sovražnikov, ki jih nadkriljuje še črna tema nezavednosti. Toda na njih število ne glejte! Mi čutimo z vami, čeravno daleč od vas in vam pošiljamo nekaj prispevkov. Živili napredni Žiroveci!« — Zavednim in požrtvovalnim bratom v Ameriki izrekamo tem potom najiskrenejšo zahvalo in jim kličemo: Na zdar! — Telovadno društvo »Sokol« v Žireh.

»Čuki« ne marajo več biti »Čuki«. Prošli teden so tožili nekega moža poštnjaka, ker jim je rekel, da so »Čuki«. Pred sodnijo so dobili samo dolg nos. Ako so se že naveličali svojega starega imena, jim iz prijaznosti tudi mi lahko navedemo malo zbirko zanje jako primernih in dostojnih imen. Ali hočete?

n Na pustno nedeljo je kaplan z lece svaril pred nekim listom, ki se vsiljuje in pošilja brezplačno; imenovati ga ni hotel, zato ne vemo, na kateri list je mislil, morda na »Domoljuba«, »Salezijanska poročila« ali kaj? Ali pa morda na »Slovenski

Dom«? Rekel je, da se naj ga nikar ne čita, ampak kar pošlje nazaj. Da, da, Perko, ti se pa res bojiš, da ne zvemo kaj novega. Hudomušneži še celo trdijo, da so ti jako neljube »novice« o tebi in neki — — no, že veš, kaj bi pravil o neki znanki! — Drugi pa zopet zatrjujejo, da ti naša polhvala v »Slovenskem Domu« prokleto prav pride: boš poprej za fajmoštra. Ali res? Da, da, veš prijatelj, beremo pa Žiroveci prav radi, kar je tudi prav. Kdor se hoče o resnici prepričati, mora pogledati tudi na drugi kraj tiste stene, ki se zove naziranje in po vaše še celo »prepričanje«. Mi se prav nič ne bojimo ogledati in preštetati vaše nazore in nauke, vaše časopise in knjige. A vi pa se naših bojite! Vi ste torej podobni kupcu, prekanjencu, ki prodaja mačka v žaklju; hvali in hvali, pokazati žival pa se boji, ker ve, da kadar bodo njegovi kupci spregledali, ga bodo hitro ostavili. In tako bi morda napravili tudi z vami vsi razumnejši vaši pristaši, ako bi se jim pojasnile stvari.

n Za »Sokolski dom« v Postojni so darovali: br. Baraga Andrej za juda 1 K, br. Zwölf Ivan mesto vstopnine na maskarado 5 K; gđe. Iva Dereani, nabrala na sokolski maskaradi 76 K 40 vin.; gđe. Iva Jurca, Vrhnika, nabrala v veseli družbi vrhniških narodnjakov 6 K 10 vin.; gđe. Ema Burgerjeva kot nepoznana maska 2 K; br. Sušić Krsto, nabral na odhodnici br. Fort. Kurnika 17 K 06 vin. — Vsem cenj. nabiralcem in darovalcem iskrena hvala, zlasti pa gđe. Ivi Dereanijevi, ki je z izredno marljivostjo, z napravo in prodajo robcev pripomogla s tako častno vsoto skladuzanaš prepotrebni sklad. Naša najiskrenejša hvala in živila! Da bi našla med nežnim spolom obilo posnemovalk! Na zdar!

n Odhodnica. Pretečeno soboto se je vršila v »Narodnem hotelu« odhodnica br. Fortunata Kurnika. Kako je bil priljubljen, je pokazalo najbolj veliko število njegove naklonjenosti narodnim društvom vpoštevajočega zavednega občinstva. Obžalujemo kar najbolj njegov odhod iz Postojne ter si le želimo obilo enakih naslednikov. Obžalovati je le, da se ni udeležil njegove odhodnice niti eden gospod železničar. Vrlemu narodnjaku, ki se je še pri odhodnici tako veledušnega izkazal napram družbi sv. Cirila in Metoda, skladu za »Sokolski dom«, tamburaškemu društvu, želimo še obilo srečnih dni ter največje zadovoljnosti na njegovem novem mestu. Na zdar!

n Novo zimo smo zopet dobili. V noči z dne 8. na 9. jelo je zopet snežiti, tako, da imamo novo, 10 cm debelo sneženo odejo. Kakor vse kaže, še ne bode tako hitro konec letošnje zime. — Letošnji pustni korzo v Postojni je bil še precej živahen. Opazilo se je precej mask z vo-

zovi in došla je tudi kavalerija iz Hruševja s trenom ali priprego.

n Iz Postojne. Tamburaško dramatično »Sovič« v Postojni je priredilo v nedeljo dne 30. t. m. koncert in enodejanko »Putifarka«. Udeležba je bila nepričakovano velika. Videlo se je celo osebe, ki se kaj rade odtegujejo javnosti. Društvo »Sovič« pa tudi zasluži, da se mu vrača vsaj z zanimanjem veliki njegov trud. — Koncertne točke so se izvajale pod vodstvom g. V a d u m j a točno in sigurno, tako da so morali biti zadovoljni celo oni, kateri so mislili, da morajo vsled odstopa gg. učiteljev vsa društva propasti. O uspehu igre, skoro da ni govoriti treba, dovolj je, ako se pove, da je bilo vodstvo v rokah vrlega požrtvovalnega in izurjenega g. K r i ž e t a. Smeha je bilo dosti, zlasti ko je naivni g. K a l i č preganjal dozdevna ljubimeca svoje umetniško nadarjene žene. Po igri se je vnela živahna zabava in ples, kateri je trajal do jutranje svetlikajoče se ure. Ker čujemo, da nam hoče društvo »Sovič« v kratkem vprizoriti »Desetega brata« mu kličemo: »Le krepko naprej v korist lepega in zdravega naroda!«

n Iz Poddrage na Vipavskem. V ponedeljek 7. t. m. je umrl v Poddragi v visoki starosti posestnik J o s i p B r a t o ž, mož samostojnega mišljenja in kremenitega značaja, mož iz one dobe, ki je po slovenski zemlji grmela navdušena beseda naših prvoboriteljev, kličeč narod v »Tabore« in »Čitalnice«. — Tabori so sicer prošli, a kar nam je iz one helenske naše dobe ostalo — so »Čitalnice«, ki nosijo na sebi do naših dni znak in sijaj prvega narodnega navdušenja. Tedaj, za one dobe (leta 1868.) se je osnovala v naši vasi »Kmetška Čitalnica«, ki živi in vstraja do današnjih dni z onimi in istimi načeli, ki jih je vdihnil njen ustanovitelj, nepozabni heroj — dr. K a r e l L a v r i č! Dasi so bili tedaj narodnemu probujenju trdi časi, je vstrajala v naši vasi peščica mož, ki je samozavestno ustanovila »Čitalnico«. Med to peščico všteti je tudi častno sedaj umrli Josip Bratovž. Njegov značaj, javnost in mišljenje — vse to je krepko, življensko vplivalo na naraščaj — dokaz to, da »Čitalnica« živi v dušah in srcih samozavestnih članov! Zbog teh njegovih vrlin, se je udeležila pogreba tukajšnja »Čitalnica«, občinski odbor in nebroj vaščanov — in spremila umrlega veterana k večnemu počitku. In ko so zgrmele v grob poslednje grude, nam je med tiho molitvijo vsklikalo sree: »Počivaj po trdem boju v bogu, a tvoja samozavest in značaj, ta ostaneta med nami kot zarja svitla nad gorami.«

n Kmetško izobraževalno društvo v Vrhpolju pri Vipavi je priredilo dne 2. februarja t. l. prav lepo uspelo veselico. Predstavljale so se enodejanke »Brat Sokol« in »Damoklejev meč«. Od teh se je

posebno druga vsem prikupila; vzbudila je mnogo smeha in burno ploskanje je bilo v pohvalo igralcem. Udeležba je bila kljub slabemu vremenu zares mnogobrojna, pa zakaj tudi ne, saj vrli dobro znani kmetski diletantje so spolnili, kakor vedno, tako tudi to pot, vestno svojo nalogo! (Žal samo, da so imeli na razpolago nekoliko pretesno dvorano.) — In tako je prav, s prireditvami se pokaže, da društvo živi in se zanima za vse, kar je lepo in koristno! — Živelitve torej vrli igralci, le tako naprej, da se povzdigne čast društva, na katerega smemo res biti ponosni! — E d e n n a v z o č i h.

n Iz Spodnje Idrije se nam piše: Vidi se, da živimo takorekoč na koncu sveta, kajti malokdaj zaide od nas kak dopis v naš priljubljeni »Slovenski Dom«. Ker je pa tukaj precej naročnikov, bi bilo dobro, da bi bilo večkrat kaj čitati v »Slov. Domu« iz našega kraja. Ker se ni doslej radi občinskih volitev še nikdo oglasil, prosim, da sprejmete moj dopis. Dne 4. grudna m. l. smo imeli tukaj občinske volitve. Pred začetkom volitve je bilo samo osem volilcev v volilni sobi. Ti so izvolili v komisijo štiri »Čuke«. Volilecem so se kandidati kar v sobi narekovali, seveda sami klerikalci, pa čeprav ne zna zapisati nobene črke. Pravijo tudi, da se je volilo tudi s pooblastili, na katerih ni bilo nobenega podpisa. Ker so se volitve vršile nepostavno, smo se pritožili, pa brez uspeha. Dne 30. januarja t. l. so odborniki volili župana, in sicer je bil izvoljen Andrej Svetličič, ki je županil pred 18 leti. Govori se o neki svoti, ki si jo je takrat izposodil župan Svetličič, morda jo bo zdaj z obresti vred vrnil. Da, mož je res sposoben za župana, saj mu je bila sodnija postavila varuha. Kar mu je najbolj pripomoglo do županstva, je to, da je mož trdnega verskega prepričanja, katero najbolj zagovarja po gostilnah z razbijanjem po mizi. Da so prišli klerikalci do večine v občinskem odboru, se imajo zahvaliti v prvi vrsti socialnim demokratom, ki so bili pri volitvah v tretjem razredu vsi razcepljeni. Mesto, da bi se dogovorili z narodno-napredno stranko, so postavili brez sporazuma svoje kandidate, katerih mnogo socialnih demokratov ni hotelo voliti. V prvem razredu sta bila izvoljena dva naprednjaka in dva klerikalca. Za ta dva odbornika se imajo klerikalci zahvaliti trem naprednjakom, ki so iz osebnega nasprotstva razcepili svoje glasove. Bilo bi res potrebno, da bi se naprednjaki učili discipline pri klerikalcih. Tudi za svetovalec so bili izvoljeni sami klerikalci, ki še pisati ne znajo. H koncu dopisa želimo, da bi jo kaplan Mrak in nadučitelj Bajc čimpreje popihala od nas. Župan pa stori najboljše, ako takoj odloži županstvo, sicer bo tako zabredel v blato, da ga ne bo mogoče izvleči iz njega.

n Za regulacijo Nikave v Idriji so načrti sestavljeni in je o njih razpravljalo že deželni odbor.

n Javen shod v Idriji se vrši v nedeljo, dne 13. t. m., ob 9. dopoldne v pivarni pri »Črnem orlu«. — Deželni poslanec E. Gangl bo poročal o zadnjem zasedanju deželnega zbora. — Udeležite se shoda vsi!

LISTEK. Francon.

Upognjen v hrbtu in posušen, v tenki obleki, ki se je ovijala njegovih koščenih udov, bolan in v potrebi, se je vrnil Francon v vas svojih očakov in znancev in prijateljev iz mladosti. Bilo ga ni nad trideset let na spregled, in le poredkoma je še nanesele nanj govornice. Spominjala se ga je edino še stara Lenka, h kateri je nekoč Francon hodil vasovat. Zdaj se ji je mešalo; hodila je po vasi in trkala na okna: »Buc, buc, ali spiš, golobica?« Kmetje pa so menili o njem zagotovo, da so ga ubili Turki in vzeli njegovo kri.

Poprej se je vračal bolj pogostoma, na štiri, pet let, in je pravil ljudem storijske o poganih in črnih pesoglavcih, s katerimi je hodil v caker. Bil je pod belim cesarjem, kjer volkovi orjejo mesto volov, in kjer je pozimi sneg dva moža visok. Bil je tudi na Turškem, kjer molijo vražji neverniki luno in srp mesto križa, in je obiskal njihovega cesarja, ki laja kot sultan.

»Sto bab ima,« je pravil Francon, »in vse so tako spodrepane in tenke okoli pasa kot mravlja. Zvečer sedejo okoli njega in ga šegačejo po podplatih ter mu češejo brado. Ne more se jih odkrižati in bi bil že rad stopil v našo vero, da mu niso Turki zagrozili, da ga obesijo za pete na najvišjo smreko. Eno tistih babnic je ponujal meni, pa sem dejal: »E, kaj bi ž njo! Jaz nisem za tako reč! Naj se mi zlomi pod prsti, ker je tako drobna, pa imam vruga! Le sam jo obdržim!«

Sosedje so strmeli, Francon pa je pripovedoval, da mu je turški cesar obljubil zlat tron in da ga bo postavil na mesto kralja Matjaža, ker ta še zmirom spi v gori.

Tudi v Ameriki je bil Francon, pa tam ni bilo zanj. Delati se mu ni ljubilo, in ko ga je tam nekje v rudniku skoro zakopala zemlja, je polegal nekaj časa za morjem in šel potem v domačijo. A tu ga ni nikoli zdržalo dlje časa kot toliko, da je zapravil, kar je imel. Nekaj časa se je postavljajl s srebrno, široko verižico v pet stremenov na oprsniku, potem je zapil vse v eni noči in izginil. Kmetje so vedeli, da je šel na Dunaj, kjer je imel službo pri samem cesarju. Z ministrom sta delala denar in se vozila v zlati kočiji, napravljena v žido in žamet.

Nazadnje je prišel razcapan in lačen v vas. Prišel je umret na svoj dom, ker je menda znal brati stoletno pratko, v kateri je natanko zapisana zadnja ura vsakega človeka. Prišel je k bratu, ki je gospodaril na domu in imel hišo in kmetijo. Nista se spoznala takoj, a potem mu je brat prinesel sadjovega žganja in kruha. Ponoči je ležal na slami, a podnevi je hodil po vasi in poslušal svojo nekdanjo ljubico, Lenko, ki je pela:

»Moj fantič si bil,
moj mož pa ne boš,
v postelji moji
se valjal ne boš.«

Ona se je smejala in klicala: »Ali že spiš? Prišel sem k tebi po rožmarina, da si ga denem na sree. Ali ne veš, da ga je pomorila slana? Mraz ga je vzel in toča zalila.« Večere je presedel na kameniti klopi pred hišo. Časih se je tiho jokal in s svetlimi očmi gledal predse. Kadar je sedel brat k njemu, mu je Francon pravil, da bi še hodil po svetu, ako bi ne bilo zadnje ure. Pokašljeval je in težko sodel. Telo se mu je treslo kot v mrzlici, in sedaj mu je bilo hudo, da se je tako izgubilo njegovo življenje.

(Konec prih.)

Listnica uredništva.

G. F. Ga. na V. — Prav veseli bi bili, ako bi sodelovali. Pripravljeni smo otvoriti za vesti z V. posebno rubriko, pošiljati pa bi nam morali te vesti, ako mogoče redno vsak teden. Honorarja seveda naš list, ki je še v povojih, ne more plačevati. Nadejamo se, da že v kratkem stopite v krog naših sotrudnikov. Zdravi! — G. Pavu Miklavčiču, pravniku v Dolenji Dobravi. — Potrjujemo Vam, da niste pisali in ne poslali poročila o klerikalnem shodu na Trati, priobčenega v 5. številki »Slovenskega Doma«.

Dopisnikom. Nekateri sotrudniki nam pošiljajo silno dolge dopise. Ker imamo v listu malo prostora, teh dolgih dopisov ne moremo priobčevati ali pa smo prisiljeni, da jih znatno pristrizemo. Pošiljatelj dolgih dopisov, ki sprašujejo, zakaj ne priobčimo te ali one stvari, naj služi to v odgovor. Radi priobčimo vse, a to bodi kratko in jedrnat. Zato prosimo dopisnike: Pišite jedrnat in bodite v vseh dopisih kolikor mogoče kratki. Predvsem pa nam javljajte novice to je poročila o raznih zanimivih dogodkih, nesrečah, nezgodah, volitvah v občinske zastope i. t. d.

Izdajatelj in urednik Rasto Pustoslemšek.

Čitatelje in naročnike našega lista prosimo, da se v vseh zadevah, kjer žele nasvetov in poduka, obračajo na uredništvo »Slovenskega Doma«, ki odpre poseben predal za vprašanja in odgovore.

Loterijske številke.

Dvignjene v soboto, dne 5. februarja 1910.

Gradec: 17, 43, 52, 80, 75.

Dunaj: 85, 44, 56, 64, 8.

Dvignjene v sredo, dne 9. februarja 1910.

Brno: 62, 2, 34, 49, 71.

Dobro

krmo

ima na prodaj Alojzij Stepec,
posestnik v Črnomlju. 12 1—1

Na prodaj!

Izvrstna v dobrem glasu sloveča gostilna v večjem trgu na Spod. Štajerskem se zaradi preselitve **takoj prodaja**. Po želji se odda tudi lepo **polje s sadonosnikom**.

Kje, pove upravništvo »Slov. Doma.«
11 3—2

Vabilo

na

občni zbor

„Kmečke hranilnice in posojinice“
v Šent-Vidu nad Ljubljano,

registrirane zadruge z neomejeno zavezo,
ki se bo vršil

dne 20. svečana t. l. ob 3. popoldne v prostorih
g. Ant. Štruklja po domače pri „Žibertu“ na Trati 9.

Dnevni red:

1. Poročila načelstva.
2. Poročila nadzorstva.
3. Odobrenje računskega zaključka za leto 1909
4. Gospodarska predavanja.
5. Slučajnosti.

13 1—1

K obilni udeležbi vabi

odbor.

G. ČADEŽ

Mestni trg št. 14

poleg Urbančeve manufakturne trgovine

13 12—9

priporoča

klobuke in slamnike

čepice, razno moško perilo, kravate, ovrtnike itd.

Blago imam solidno, cene zmerne.

— Postrežem točno. —

Eng. Franchetti

v Ljubljani, Sodnijska ulica 2, nasproti kavarne „Evropa“

priporoča svojo elegantno in higijenično urejeno

BRIVNICO

in prodajo raznih dišav in kozmetičnih predmetov.

Svoji k svojim!

20 52-31

Kri! dosežejo odrasli in otroci,
bolni in zdravi. — Polo-
vico stroškov prihranite v
Moč! gospodinjstvu na kavi,
sladkorju in mleku, ako
pijete **SLADIN**,
Zdravje! to je dr. pl.
Trnkóczyja
sladni čaj.

En zavoj velja 50 vin. Dobiva se povsod.
Po pošti se naroča najmanj pet zavojev po
povzetju pod naslovom v glavni zalogi.

Lekarna pl. Trnkóczy

.. v Ljubljani zraven rotovža. ..

Zržne cene v Ljubljani

	Cena			
	od		do	
	K	h	K	h
1 kg govejega mesa I. vrste . . .	1	14	1	40
1 „ „ „ II. „ . . .	1	—	1	20
1 „ „ „ III. „ . . .	—	90	1	12
1 „ telečjega mesa . . .	1	48	1	80
1 „ prašičjega mesa (svežega) . . .	1	92	2	—
1 „ „ „ (prekajenega) . . .	2	—	2	10
1 „ koštrunovega mesa . . .	1	08	1	12
1 „ jagnjetovega mesa . . .	1	20	1	40
1 „ „ „ „ . . .	1	20	1	40
1 kg masla . . .	2	40	2	60
1 „ masla surovega . . .	2	40	3	20
1 „ masti prašičje . . .	2	—	2	20
1 „ slanin (špeha) sveže . . .	1	80	2	—
1 „ slanin prekajene . . .	—	—	2	—
1 „ sala . . .	1	88	2	—
1 jajce . . .	—	6	—	8
1 l mleka . . .	—	20	—	—
1 „ „ posnetega . . .	—	10	—	—
1 „ smetane sladke . . .	—	80	—	90
1 „ „ kisle . . .	—	—	—	—
1 kg medu . . .	1	20	1	40
1 piščanec . . .	1	50	2	10
1 golob . . .	—	40	—	50
1 raca . . .	—	—	—	—
1 gos . . .	—	—	—	—
1 kapun . . .	4	—	4	50
1 puran . . .	—	—	—	—
100 kg pšenične moke št 0 . . .	46	—	—	—
100 „ „ „ „ 1 . . .	45	50	—	—
100 „ „ „ „ 2 . . .	44	—	—	—
100 „ „ „ „ 3 . . .	45	—	—	—
100 „ „ „ „ 4 . . .	43	—	—	—
100 „ „ „ „ 5 . . .	41	—	—	—
100 „ „ „ „ 6 . . .	39	—	—	—
100 „ „ „ „ 7 . . .	33	—	—	—
100 „ „ „ „ 8 . . .	16	—	—	—
100 „ koruzne moke . . .	21	—	—	—
100 „ ajdove moke . . . I. . .	39	—	—	—
100 „ ajdove moke . . . II. . .	37	—	—	—
100 „ ržene moke . . .	33	—	—	—
1 l fižola . . .	—	22	—	32
1 „ graha . . .	—	—	—	—
1 „ leče . . .	—	40	—	48
1 „ kaše . . .	—	20	—	22
1 „ ričeta . . .	—	18	—	20
100 kg pšenice . . .	29	50	—	—
100 „ rži . . .	20	50	—	—
100 „ ječmena . . .	18	50	17	—
100 „ ovsa . . .	18	—	19	—
100 „ ajde . . .	17	50	19	—
100 „ prosa belega . . .	18	—	—	—
100 „ „ navadnega . . .	—	—	—	—
100 „ koruze . . .	16	—	17	50
100 „ krompirja . . .	6	—	6	50
Lesni trg.				
Na trgu je bilo				
— voz in — čolnov z lesom				
Cena trdemu lesu od 10 K — h				
do 11 K 50 h za m ³ .				
Cena mehkeemu lesu od 9 K — h				
do — K — h za m ³ .				
Trg za seno, slamo in steljo.				
Na trgu je bilo				
— voz sena . . .				
— „ slame . . .				
— „ stelje . . .				

Popravila in preobleke točno in ceno.

Popravila in preobleke točno in ceno.

Najcenejše solnčnike in dežnike

domačega izdelka priporoča 3 52-7

Josip Vidmar

== v Ljubljani ==

Pred Škofijo 19, Stari trg 4,
Prešernova ulica 4.

**Ali ste že vposlali naročnino
za „Slovenski Dom“?
Ako še ne, pošljite jo takoj!**

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Del. glavniča K 3,000.000.

Stritarjeve ulice števil. 2.

Rezervni fond K 300.000.

Podružnica v Spljetu.

Podružnica v Celovcu.

Podružnica v Trstu.

Sprejema vloge na knjižice in na
tekoči račun ter jih obrestuje od
dne vloge po čistih

4 1/2 %

Kupuje in prodaja srečke in
vrednostne papirje vseh vrst po
dnevem kurzu.

52 52-24

AGRO-MERKUR

osrednja nakupovalna in prodajalna zadruga v Ljubljani

reg. z. z. o. z.

Ljubljana, Janez Terdinova ulica št. 8.

Skladišče tudi v Trstu.

Agro-Merkur dobavlja svojim članom vse potrebščine za gospodarstvo ali za obrt, kakor poljedelske in druge stroje, umetna gnojila (superfosfate, tomaževo žlindro, soliter, kalijevo sol itd.), modro galico, žveplo, krmila, poljske pridelke, vse vrste semen, kolonijalno in špecerijsko blago itd.

Agro-Merkur prodaja pridelke in izdelke svojih članov.

Agro-Merkur se posebno priporoča za nakup bizeljskih in dolenjskih, istrskih, dalmatinskih in goriških jamčeno pristnih in izvrstnih vin. Cene jako nizke.

Agro-Merkur ima jako obširne in ugodne zveze; zategadelj lahko vsakomur jako dobro in hitro postreže.

10 48—2

Ustanovljena 1882.

Pošt. hranilnični račun št. 828.406.

Telefon števil. 185.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, na Dunajski cesti števil. 18, v Ljubljani

v lastnem združnem domu.

je imela koncem leta 1908
denarnega prometa

K 71,417.344-75

upravnega premoženja

K 17,519.983-93.

Obrestuje hranilne vloge

po $4\frac{1}{2}\%$

brez vsakega odbitka rentnega
davka, katerega plačuje po-
sojilnica sama za vložnike.

Uradne ure vsak dan
od 8.—12. in od 3.—4.

Sprejema tudi vloge v tekočem
računu v zvezi s čekovnim
prometom ter jih obrestuje od
dne vloge do dne dviga.

Stanje hranilnih vlog dne
31. decembra 1908

kron 17,102.911-27.

Posojuje na zemljišča po $5\frac{1}{4}\%$ z
 $\frac{1}{2}\%$ na amortizacijo ali pa po $5\frac{1}{4}\%$
brez amortizacije. Na menice pa po
 6% . Posojilnica sprejema tudi vsak
drug načrt glede amortizacije dolga

Uradne ure vsak dan
od 8.—12. in od 3.—4.

2 52—7